

УДК 316.623+323.233

Визначення повноважень районної у місті ради як проблема місцевого самоврядування в Україні (на прикладі міста Дніпропетровська)

Є. І. БОРОДІН

Дніпропетровський регіональний інститут державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України,
м. Дніпропетровськ, Україна
E-mail: e.i.borodin@vidr.dp.ua

Авторське резюме

У статті висвітлено досвід визначення повноважень районної у місті ради як суб'єкта місцевого самоврядування на прикладі міста Дніпропетровська, виходячи з досвіду роботи Бабушкінської районної у місті ради. Зроблено висновок, що на сьогодні більшість із наданих повноважень районним у містах радам фактично не працюють через їх поступову передачу до компетенції міської ради.

Ключові слова: органи місцевого самоврядування, район у місті, районна у місті рада, повноваження.

Definition of powers in the district in city council as problem of local government in Ukraine (in the example of Dnepropetrovsk)

YE. I. BORODIN

Dnepropetrovsk regional institute of public administration, the National academy of public administration, office of the President of Ukraine, Dnepropetrovsk, Ukraine
E-mail: e.i.borodin@vidr.dp.ua

Abstract

The article highlights the experience to define the powers of district in city council as the subject of local government in the example of the city of Dnepropetrovsk, from experience Babushkinskiy district in the city council. It is concluded that at present most of the powers granted to district in the city councils do not actually work for the cause of their gradual transfer to competencies of the city council.

Key words: local government, district in the city, a district in the city council, authority.

Постановка проблеми. Проблема вдосконалення місцевого самоврядування є ключовою на шляху побудови демократичного, соціального та правового суспільства. Незважаючи на те, що за роки незалежності України зроблено значні кроки впровадження основ місцевого самоврядування, проте існує ще доволі багато проблем щодо забезпечення рівноваги між вимогою проведення загальнодержавної політики та необхідністю врахування інтересів територіальних громад на місцях. Одним із дискусійних питань є питання визначення повноважень самоврядних органів, що існують на рівні району в місті. Складність організації влади в багатьох із міст України з районним поділом зумовлюється конфліктом інтересів між самоврядними органами міста як цілісного соціально-економічного і політико-правового явища і самоврядними органами районів як окремих його складових.

Аналіз досліджень і публікацій. Питання конституційно-правового статусу та доцільності існування районних у місті рад як органів місцевого самоврядування є об'єктом дослідження низки авторів, а саме: В. Борденюка, Є. Глухачова, О. Конотопцева, М. Корнієнка, В. Кравченка, В. Куйбіди, В. Нікітіна, В. Олуйка, І. Павлова, С. Саханенка. Проте питання визначення та реалізації повноважень існуючих ра-

© Є.І. Бородін, 2013

йонних у містах рад не знайшло належного висвітлення в науковій літературі.

Мета дослідження - висвітлення досвіду визначення повноважень районних у місті рад на прикладі міста Дніпропетровська.

Виклад основного матеріалу. Характерною ознакою великих міст як в Україні, так і в світі є внутрішній районний поділ. Район утворюється як з урахуванням історичних, географічних, містобудівних особливостей відповідних територій, чисельності населення, соціально-економічних характеристик, розміщення транспортних комунікацій, наявності інженерної інфраструктури, так і можливостей вирішення місцевих питань в інтересах населення всього міста. Отже, район – це частина міста з населенням, що проживає компактно, і до якого максимально наближені органи влади. Таким чином, у межах одного міста діє низка управлінських і самоврядних структур, які тією чи іншою мірою взаємодіють одна з одною, населенням і міською владою [4, с. 66].

Термін «район у місті» вживається у Конституції України (ч.1, ст. 133, ч. 5 ст. 140, ч. 1 ст. 142) [5], Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» (ст. 1) [8], Законі України «Про столицю України – місто-герой Київ» (ч.1 ст.2) [11]. За тлумаченням Конституційно-

го Суду України (Рішення від 13 липня 2001 року № 11-рп/2001) під цим терміном треба розуміти адміністративно-територіальну одиницю в системі адміністративно-територіального устрою України, правовий статус якої повинен визначатися законом [12].

Під поняттям «організація управління районами в містах», що міститься в ч.5 статті 140 Конституції України, в системному зв'язку з її ст. 142, 143 за визначенням Конституційного Суду треба розуміти повноваження міських рад як органів місцевого самоврядування в містах з районним поділом приймати рішення щодо: матеріально-фінансового та організаційного забезпечення здійснення місцевого самоврядування в районах міста; утворення чи неутворення в місті районних рад та в разі їх утворення визначення обсягу і меж повноважень районних рад; адміністративно-територіального устрою та з інших питань у межах і порядку, визначених Конституцією та законами України [12].

Вивчення вітчизняного досвіду організації управління в містах з районним поділом дозволяє говорити про існування трьох моделей управління на рівні 118 існуючих в Україні районів у містах: існування районних адміністрацій (62 райони – в тому числі районні державні адміністрації як орган виконавчої влади у місті Києві (10 районів) та як виконавчі органи міської ради (52 райони), існування районних у місті рад з власними виконавчими органами (52 райони) та існування і районних у місті рад, і районних адміністрацій (4 райони м. Севастополя). Тобто на сьогодні переважає тенденція ліквідації районних у містах рад, яка приймається виключно рішеннями міських рад.

Територія міста Дніпропетровська поділена на 8 районів (Амур-Нижньодніпровський, Бабушкінський, Жовтневий, Індустріальний, Кіровський, Красногвардійський, Ленінський, Самарський), в яких існують районні у місті ради з власними виконавчими органами. Статус районних у місті рад як органів місцевого самоврядування у районах у містах визначено у Статуті територіальної громади міста Дніпропетровська [13]. У статті 41 Статуту «Повноваження районних у місті рад та Таромської селищної ради» визначено, що районні у місті ради, якщо вони утворені за рішенням міської ради, правомочні розглядати і вирішувати будь-які питання, віднесені Конституцією України та законами України до відання районних у місті рад, у обсягах і межах, що визначаються міською радою. У разі неутворення районних у місті рад, як визначено у документі, міська рада за пропозицією міського голови визначає порядок утворення та повноваження районних у місті адміністрацій [13].

На сьогодні рішенням сесії Дніпропе-

тровської міської ради (далі – ДМР) від 18 лютого 2004 № 18/15 «Про обсяг і межі повноважень районних у місті рад та їх виконавчих органів» визначені статус районних у місті рад як частини системи місцевого самоврядування міста та повноваження їх виконавчих органів у сфері соціально-економічного і культурного розвитку, планування та обліку, у галузі бюджету, фінансів і цін, у галузі житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, громадського харчування, транспорту і зв'язку, у галузі будівництва, у сфері освіти, охорони здоров'я, культури, фізкультури і спорту, у сфері регулювання земельних відносин та охорони навколишнього природного середовища, у сфері соціального захисту населення, у галузі оборонної роботи. Відповідно до даного рішення постійні комісії ДМР не менш ніж один раз на півріччя повинні проводити аналіз виконання цього рішення за напрямками роботи, в тому числі на спеціальних засіданнях, з відповідними постійними комісіями районних у місті рад [9].

Одразу необхідно зауважити, що подив викликає той факт, що визначені даним документом повноваження виконавчих органів районних у містах рад у сфері соціально-економічного та культурного розвитку, у галузі житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, громадського харчування, транспорту і зв'язку та у сфері регулювання земельних відносин і охорони навколишнього природного середовища, починаючи з 2008 року, поступово переходили до відповідних структурних підрозділів міської ради на основі рішень міської ради, причому відповідні зміни до рішення 2004 р. не вносились. Хоча певні зміни та доповнення до даного документа, які стосуються галузі оборонної роботи (рішеннями міської ради від 02 червня 2004 р. № 47/17 та від 21 березня 2007 р. № 43/11), сфери соціального захисту населення (рішення ДМР 19 вересня 2008 р. № 39/36), галузі будівництва (рішення від 26 листопада 2008 р. № 57/39) вносились 4 рази. Відповідно до наданих повноважень у сфері соціально-економічного та культурного розвитку, планування та обліку районним у місті радам надано право готувати проекти програм соціально-економічного та культурного розвитку району, які базуються на основних напрямках стратегічного розвитку міста і Програми соціально-економічного розвитку міста, подавати їх на затвердження. Районна у місті рада також має право вносити пропозиції до програми соціально-економічного та культурного розвитку міста [9].

Районні у місті ради також забезпечують складання балансів фінансових, трудових ресурсів, грошових доходів і видатків, необхідних

для управління соціально-економічним і культурним розвитком території району, виходячи з потреб територіальної громади району та загальноміських інтересів. Але на сьогодні аналіз процесів формування і використання фінансових ресурсів чи фінансів підприємств, організацій, установ та їх об'єднань на території району є основним напрямком діяльності Фінансово-економічного департаменту ДМР, відповідно до рішення міської ради від 15 грудня 2010 р. № 14/5 «Про затвердження Положення про Фінансово-економічний департамент Дніпропетровської міської ради».

Районні у місті ради, відповідно до повноважень, мають право попередньо розглядати плани використання природних ресурсів місцевого значення на території району, надавати пропозиції щодо розміщення, спеціалізації та розвитку підприємств і організацій незалежно від форм власності, але згідно з рішенням міської ради від 30 травня 2012 р. № 47/24 «Про деякі питання розміщення тимчасових споруд для здійснення підприємницької діяльності у м. Дніпропетровську» – це на сьогодні також компетенція міської ради.

Повноваження, надані районній у місті раді щодо реєстрації договорів купівлі-продажу об'єктів згідно з ч. 5 ст. 23 Закону України «Про приватизацію невеликих державних підприємств (малу приватизацію)», на сьогодні також не реалізуються, це є компетенція виключно ДМР, а саме: Управління з питань державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців міської ради.

Таким чином, із закріплених у рішенні ДМР від 18 лютого 2004 р. № 18/15 з 8 пунктів, які регулюють повноваження виконавчих органів районних у місті рад у сфері соціально-економічного та культурного розвитку, планування та обліку, фактично районні у містах ради реалізують тільки 3, всі інші поступово були повернуті до компетенції міської ради.

У галузі бюджету, фінансів і цін районні у містах ради на підставі визначеного міською радою складу доходів та видатків бюджетів районів у містах складають проект бюджету району в місті, затверджують його та забезпечують його виконання. Також районні у містах ради та їх виконавчі органи самостійно розпоряджаються коштами бюджетів районів у місті, визначають напрямки їх використання, здійснюють в установленому порядку фінансування видатків з бюджету району в місті [9].

Як видно з наданих повноважень, основним фінансовим документом, на підставі якого здійснюється утримання всієї бюджетної сфери в районі, є рішення про бюджет району у місті на відповідний бюджетний рік, яке затверджується районною у місті радою не пізніше, ніж у

двотижневий строк з дня затвердження міського бюджету. Основними дохідними джерелами бюджету району є податок на доходи фізичних осіб та плата за землю, які складають 95% у загальному обсязі власних надходжень. Відсоток відрахувань по цих податках для району щорічно встановлюється міською радою. Так, наприклад, по податку з доходів фізичних осіб у 2012 р. цей відсоток до 01 червня 2012 р. складав 20,6%, з 01 червня 2012 р. – 20,72%, а з 01 січня 2013 р. – 18,8%.

Слід відзначити, що у зв'язку з введенням у дію Податкового кодексу України, починаючи з 2011 року до бюджету району не надходять такі місцеві податки і збори, як комунальний податок (у 2010 році до бюджету Бабушкінського району надійшло 1,7 млн. грн.), ринковий збір (у 2010 році – 1,5 млн. грн.). Крім того, відповідно до нової редакції Бюджетного кодексу України та рішення міської ради, починаючи з 01 січня 2011 року єдиний податок для суб'єктів малого підприємництва повністю зараховується до міського бюджету [9] (в 2010 році до бюджету району надійшло 10,6 млн. грн.). Однак, як і в цілому по країні, бюджетних коштів для виконання обсягу повноважень районних у містах рад недостатньо.

За рахунок коштів бюджету Бабушкінської районної у місті Дніпропетровської ради утримуються наступні головні розпорядники коштів: районна у місті рада з підвідомчими установами та організаціями, відділ освіти з підвідомчими установами, управління-служба у справах дітей, управління праці та соціального захисту населення з підвідомчими організаціями, фінансове управління та відділ комунального господарства. Так, у 2011-2012 роках найбільшу питому вагу в загальному обсязі видатків бюджету району мали видатки на утримання закладів освіти – 53,2%, на соціальний захист населення – 40,7%, на утримання органів місцевого самоврядування – 4,6%, інші видатки становлять – 1,5%.

Як було вже зауважено, в попередні роки при формуванні бюджету районна у місті рада мала можливість відступити від доведених міською радою контрольних цифр як по доходах, так і по видатках у бік збільшення за рахунок плідної роботи з податковими органами та прокуратурою. Ці кошти направлялись на виконання програм та заходів, прийнятих відповідними рішеннями міської та районної рад, проведення ремонтних робіт у закладах, придбання необхідного інвентаря тощо. Однак, п. 27 рішення міської ради від 26 грудня 2012 р. «Про міський бюджет на 2013 рік» заборонено районним у містах радам під час затвердження показників бюджетів районів у місті на 2013 рік збільшувати показники доходів та видатків

бюджетів районів у місті у порівнянні з показниками, врахованими виконкомом Дніпропетровської міської ради.

У цьому зв'язку, Бабушкінська районна у місті рада була вимушена прийняти рішення про ліквідацію існуючих комунальних підприємств «Редакція газети «Семь дней», Управління по обслуговуванню будівель районної у місті ради, скоротити до 50% чисельність апарату управління, незважаючи на те, що обсяги виконуваних завдань не тільки не зменшились, а ще й збільшились.

Враховуючи вищевикладене, на нашу думку, існуючий порядок формування бюджету «зверху до низу» є таким, що не відповідає сучасним вимогам державотворення і не дає можливості для розвитку місцевого самоврядування в районах у містах, адже за останні 5 років спочатку з бюджету районів забрали деякі місцеві податки і збори, а в 2012 р. заборонили змінювати доведені міською радою контрольні цифри.

Повноваження районних у місті рад у сфері управління комунальною власністю стосуються внесення пропозицій про передачу або придбання у комунальну власність територіальної громади міста підприємств, організацій та установ, їх структурних підрозділів та інших об'єктів, що належать до державної та інших форм власності, здійснення контролю за використанням прибутків підприємств, установ і організацій комунальної власності територіальної громади міста, які знаходяться на території району, права звернення до суду про передачу у комунальну власність безхазяйних нерухомих речей та про визнання спадщини відумерлою [9].

Що стосується реалізації повноважень районних у місті рад у галузі житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, громадського харчування, транспорту і зв'язку, спостерігається подібна ситуація щодо відбирання більшості повноважень міською радою. Так, на сьогодні серед наданих згідно з рішенням повноважень у 20 напрямках районні у місті ради здійснюють реалізацію 8-ми.

На теперішній час бюджетом районних у місті рад не передбачений розгляд питань, що стосуються сприяння розширенню житлового будівництва, надання громадянам, які мають потребу в житлі, допомоги в будівництві житла, в отриманні кредитів, у тому числі пільгових, та субсидій для будівництва чи придбання житла; надання допомоги власникам квартир (будинків) у їх обслуговуванні та ремонті; сприяння створенню об'єднань співвласників багатоквартирних будинків; забезпечення соціально-культурних закладів, що належать до комунальної власності територіальної громади міста, які знаходяться на території району, па-

ликом, електроенергією, газом та іншими енергоносіями.

У липні 2013 р. Дніпропетровська міська рада прийняла рішення № 23/37 «Про врегулювання деяких питань, пов'язаних з комунальною власністю територіальної громади міста», відповідно до якого розподіл житла, який належав до компетенції районних у місті рад, буде здійснюватися рішеннями виконкому Дніпропетровської міської ради. Згідно з цим рішенням районні у місті ради втратили повноваження щодо видачі ордерів на заселення жилої площі в будинках державних та комунальних організацій, розташованих на території району, в порядку, встановленому чинним законодавством, видачі охоронних свідоцтв (броні) на житлові приміщення, прийняття рішень про включення квартир до числа службових та виключення їх з числа службових, а також розподілу житлових площ повторного заселення. На сьогодні уповноваженою особою по здійсненню дій щодо розподілу та надання житла відповідно до чинного законодавства визначено Департамент корпоративних прав та правового забезпечення Дніпропетровської міської ради, а районні у містах ради тільки ведуть облік громадян, які відповідно до законодавства потребують поліпшення житлових умов [7].

На сьогодні повноваження районних у місті рад щодо здійснення контролю за діяльністю стоянок автомобільного транспорту в спосіб та в межах, встановлених виконавчим комітетом міської ради та залучення за узгодженням з виконавчим комітетом міської ради на договірних засадах підприємств, установ та організацій до участі в обслуговуванні населення засобами транспорту і зв'язку, покладено на Департамент транспорту і зв'язку Дніпропетровської міської ради.

У зв'язку з прийняттям рішення міської ради від 23 травня 2007 р. № 26/15 «Про затвердження Тимчасових правил благоустрою території міста Дніпропетровська» повноваження виконавчих органів районних у місті рад за напрямками організації благоустрою території району, залучення на договірних засадах з цією метою коштів, трудових і матеріально-технічних ресурсів підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності, а також благодійних надходжень, здійснення контролю за станом благоустрою виробничих територій, організації озеленення, охорони зелених насаджень і водойм, створення місць відпочинку громадян та сприяння розвитку всіх форм торгівлі на території району та здійснення реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності в порядку, визначеному виконкомом міської ради, на теперішній час покладено на Департамент споживчого ринку і сфери послуг Дніпропетров-

ської міської ради.

Забезпечення утримання в належному стані кладовищ, інших місць поховання та їх охорону в межах, встановлених виконавчим комітетом міської ради, що раніше також належало до відання районних у місті рад, на теперішній час покладено на Комунальне підприємство «Ритуальні послуги» Дніпропетровської міської ради з моменту створення відповідного підприємства, яке, крім цього, забрало до своєї компетенції право районних у містах рад видавати ордери на заселення жилої площі в будинках державних та комунальних організацій, розташованих на території району, в порядку, встановленому чинним законодавством, та охоронних свідоцтв (броні) на житлові приміщення.

Що стосується повноважень районних у місті рад у галузі будівництва, тут також за останні роки відбулась низка змін не на користь районних у місті рад. Зокрема, 12 лютого 2009 р. на сесії Дніпропетровської міської ради було прийнято рішення № 33/43 «Про затвердження Правил забудови м. Дніпропетровська», яке відзначає встановлені повноваження місцевих рад у вирішенні питань забудови територій населених пунктів, благоустрою територій і окремих земельних ділянок, а також передачі земельних ділянок у власність, користування або продаж. Згідно з цим рішенням, районні у місті ради більше не мають законних підстав вирішувати наступні питання відповідно до наданих повноважень у галузі будівництва, які стосуються: прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів, які не є державною формою власності, в порядку, встановленому виконавчим комітетом міської ради, надавати дозвіл при наявності висновку ГоловаАПУ міської ради на будівництво прибудов, надбудов, господарських будівель, гаражів, виконання капітальних ремонтів та реконструкцій, будівництво нових жилих будинків замість непридатних для проживання чи невеликих за розміром у приватному житловому фонді. за умови, що зазначені будівлі не виходять за межі земельних ділянок, на внутрішнє переоснащення, перепланування жилих та нежилих приміщень у жилих будинках незалежно від форм власності та підвідомчої належності будинку, на обладнання в установленому порядку майданчиків для відпочинку, спортивних, дитячих майданчиків, майданчиків для вихулу собак та інших елементів благоустрою без права будь-якого комерційного використання таких об'єктів.

Враховуючи п.2 ст.38 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» замовником робіт із знесення зазначеного об'єкта є орган державного архітектурно-будівельного контролю, за позовом якого прийнято відповідне рішення суду питання звернення в гос-

подарські та районні суди з позовами про знесення самочинного будівництва фізичними та юридичними особами, що також належало до повноважень районних у місті рад, на сьогодні відноситься до компетенції Інспекції архітектурно-будівельного контролю у Дніпропетровській області [10].

Що стосується повноважень у сфері регулювання земельних відносин та охорони навколишнього природного середовища, необхідно зауважити наступне. Хоча районна у місті рада не визнана суб'єктом права комунальної власності на землю, до її повноважень відповідно до статей Земельного Кодексу України належить розпорядження землями, що перебувають у спільній власності відповідних територіальних громад. До спільної власності належать, зокрема, земельні ділянки, на яких побудовані спільні об'єкти комунальної власності територіальних громад відповідного району [3].

У разі, якщо районна у місті рада в межах наданої їй компетенції вирішує питання щодо приватизації підприємств, що перебувають у спільній власності територіальних громад відповідного району, то вона одночасно має вирішити питання й щодо приватизації земельних ділянок комунальної власності, на яких розташовані об'єкти, що приватизуються. В такому самому порядку вирішуються питання щодо продажу земельних ділянок разом з продажем спільних об'єктів комунальної власності, а також у разі надання земельних ділянок комунальної власності для будівництва спільних об'єктів для територіальних громад у межах району, наприклад, районної лікарні, районного будинку культури, адміністративного будинку для розміщення районної ради та її органів, об'єктів комунально-побутового обслуговування тощо.

Проте згідно з Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення процедури відведення земельних ділянок та зміни їх цільового призначення» від 2 жовтня 2012 р. № 5395-VI ст. 123 до повноважень районної ради більше не входить підготовка висновків щодо вилучення земельних ділянок із земель комунальної власності та викупу їх із земель комунальної і приватної власності, а також розгляд питань щодо надання земельних ділянок із земель державної власності, що проводяться органами виконавчої влади. На теперішній час районна у місті рада може вирішувати земельні спори з питань розпорядження землями на праві спільної власності відповідних територіальних громад, а також здійснення організації землеустрою та затвердження землепорядних проектів. У повному обсязі районні у місті Дніпропетровську ради реалізують на практиці надані їм повноваження у

сфері освіти, охорони здоров'я, фізкультури та спорту, у сфері соціального захисту населення, у галузі оборонної роботи та щодо забезпечення законності, правопорядку, охорони прав свобод і законних інтересів громадян.

Підсумовуючи вищевикладене, зауважимо, що з проведеного аналізу видно, що більша частина наданих повноважень міською радою районним у місті радам у сферах соціально-економічного та культурного розвитку, планування та обліку, житлово-комунального господарства, побутового, торговельного обслуговування, громадського харчування, транспорту і зв'язку, будівництва, регулювання земельних відносин та охорони навколишнього природного середовища фактично не працюють через їх передачі до компетенції структурних підрозділів Дніпропетровської міської ради і на сьогодні потребують розширення та вдосконалення.

Висновки. Отже, проведений аналіз повноважень наданих районним у місті Дніпропетровську радам міською радою дозволяє зробити висновок, що взаємовідносини міської і районної влад є ще одним прикладом намагання з

боку міської влади обмежити діяльність органів місцевого самоврядування районів, поступово забираючи надані спершу повноваження, деякі податки і збори, скорочуючи штати. На прикладі м. Дніпропетровська ми бачимо практичну проблему для органів місцевого самоврядування районного у містах рівня в ефективному використанні своїх прав та повноважень.

Адже від змісту місцевої нормативної діяльності регуляторного характеру безпосередньо залежить ефективність вирішення більшості проблем забезпечення життєдіяльності територіальних громад районів, у тому числі формування привабливості інвестиційного середовища, підвищення якості надання послуг громадського призначення, рівня підтримки малозабезпечених верств населення, розширення можливостей працевлаштування. На нашу думку, держава, якщо вона демократична, не може не демонструвати свого бажання та спроможності до самообмеження на користь місцевого самоврядування. Це ж має стосуватися й великих міст з районним поділом, їх міських та районних у містах рад.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Борденюк В. І. Місцеве самоврядування та державне управління : конституційно правові основи співвідношення та взаємодії : монографія / В. І. Борденюк. – К. : Парламентське вид-во, 2007. – 576 с.
2. Бюджетний кодекс України : закон України від 8 лип. 2010 р. № 2456-V. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
3. Земельний кодекс України : закон України від 25 жовт. 2001 р. № 2768-III. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
4. Конотопцев О. С. Доцільність існування районів у місті / О. С. Конотопцев // Демократичне врядування в контексті глобальних викликів та кризових ситуацій : матер. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (3 квіт. 2009 р., м. Львів) : у 2 ч. / за наук. ред. В. С. Загорського, А. В. Ліпенцева. – Л. : ЛРІДУ НАДУ, 2009. – Ч. 1. – С. 66 – 69.
5. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. – К. : Преса України, 1997. – 80 с.
6. Корнієнко М. Районні у містах ради як конституційний інститут / М. Корнієнко. – Право України. – 2011. – № 2. – Режим доступу : <http://www.info-prensa.com/article-875.html>.
7. Про врегулювання деяких питань, пов'язаних з комунальною власністю територіальної громади міста : рішення Дніпропетровської міської ради № 23/37 від 24 лип. 2013 р. – Режим доступу : <http://www.dnipro-rada.gov.ua/>
8. Про місцеве самоврядування в Україні : закон України № 280/97-ВР від 21 трав. 1997 р. – Режим доступу : <http://www.zakon2.rada.gov.ua/>.
9. Про обсяг і межі повноважень районних у місті рад та їх виконавчих органів : рішення Дніпропетровської міської ради від 18 лют. 2004 р. № 18/15 – Режим доступу : <http://www.jrr.dp.ua/rayvlada/rayonna-rada/rovnovajennya.html>
10. Про регулювання містобудівної діяльності : закон України від 17 лют. 2011 р. № 3038-VI. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua/>.
11. Про столицю України – місто-герой Київ: Закон України від 15 січ. 1999 р. № 401 – XIV – Режим доступу : <http://www.zakon2.rada.gov.ua/>.
12. Рішення Конституційного Суду України від 13 лип. 2001 р. № 11-рп/2001 : справа про адміністративно-територіальний устрій № 1-39/2001. – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.
13. Статут територіальної громади міста Дніпропетровська, прийнятий Дніпропетровською міською радою ХХІІІ скликання 13 черв. 2001 р. – Режим доступу : <http://dniprorada.gov.ua/statut-teritorialnoi-gromadi-mdnipropetrovska>

REFERANCES:

1. *Bordeniuk V. I.* Mistseve samovriaduvannia ta derzhavne upravlinnia : konstytutsiino pravovi osnovy spivvidnoshennia ta vzaiemodii : monohrafiia (Local Government and Governance: the constitutional and legal framework pupil interaction : monograph). K. : *Parlamentske vyd-vo*, 2007. 576 p.
2. Biudzhetnyi kodeks Ukrainy : zakon Ukrainy vid 8 lyp. 2010 r. № 2456-V (The Budget Code of Ukraine : the law of Ukraine on July 8 . 2010 № 2456 -V). Mode of access : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
3. Zemelnyi kodeks Ukrainy : zakon Ukrainy vid 25 zhovt. 2001 r. № 2768-III (The Land Code of Ukraine : the law of Ukraine on Oct 25 . 2001 № 2768 -III). Mode of access : <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
4. *Konotoptsev O. S.* Dotsilnist isnuvannia raioniv u misti (Demokratychnе vriaduvannia v konteksti hlobalnykh vyklykiv ta kryzovykh sytuatsii : mater. nauk.-prakt. konf. za mizhnar. uchastiu (3 kvit. 2009 r., m. Lviv) : u 2 ch. / za nauk. red. V. S. Zahorskoho, A. V. Lipentseva) (Feasibility of the existence of areas in the city). L.: *LRIDU NADU*, 2009. Part 1. P. 66 – 69.
5. Konstytutsiia Ukrainy : pryiniata na piatii sesii Verkhovnoi Rady Ukrainy 28 chervnia 1996 r. (Constitution of Ukraine adopted at the Fifth Session of the Verkhovna Rada of Ukraine June 28, 1996). K. : *Presa Ukrainy*, 1997. – 80 p.
6. *Korniienko M.* Raionni u mistakh rady yak konstytutsiinyi instytut (Borough council as a constitutional institution). *Pravo Ukrainy*. 2011. № 2. – Mode of access : <http://www.info-prensa.com/article-875.html>.
7. Pro vrehuliuvannia deiakykh pytan, poviazanykh z komunalnoiu vlasnistiu terytorialnoi hromady mista : rishennia Dnipropetrovskoi miskoi rady № 23/37 vid 24 lyp. 2013 r. (On the settlement of certain matters relating to municipal ownership of the local community : the decision of City Council number 23 /37 of 24 July . 2013). Mode of access: <http://www.dniprorada.gov.ua/>
8. Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini : zakon Ukrainy № 280/97– VR vid 21 trav. 1997 r. (Government in Ukraine : the law of Ukraine № 280/97- Parliament on 21 May . 1997). Mode of access : <http://www.zakon2.rada.gov.ua/>.
9. Pro obsiah i mezhi povnovazhen raionnykh u misti rad ta yikh vykonavchykh orhaniv : rishennia Dnipropetrovskoi miskoi rady vid 18 liut. 2004 r. № 18/15 (On the scope and limits of authority district councils and their executive bodies : the decision of City Council on February 18 . 2004 number 18/ 15). Mode of access : <http://www.jrr.dp.ua/rayvlada/rayonna-rada/povnovajennya.html>
10. Pro rehuliuvannia mistobudivnoi diialnosti : zakon Ukrainy vid 17 liut. 2011 r. № 3038-VI (On regulation of urban development : the law of Ukraine on February 17 . 2011 № 3038 -VI). Mode of access: <http://www.zakon.rada.gov.ua/>.
11. Pro stolytsiu Ukrainy – misto-heroi Kyiv: zakon Ukrainy vid 15 sich. 1999 r. № 401– XIV (On the capital of Ukraine - Kyiv city-hero : the law of Ukraine on January 15 . 1999 number 401 - XIV). Mode of access: <http://www.zakon2.rada.gov.ua/>.
12. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 13 lyp. 2001 r. № 11-rp/2001 : sprava pro administratyvno-terytorialnyi ustroi № 1-39/2001 (Decision of the Constitutional Court of Ukraine of July 13 . 2001 number 11-rp/2001 : a case of administrative divisions № 1-39/2001). Mode of access : www.zakon.rada.gov.ua.
13. Statut terytorialnoi hromady mista Dnipropetrovska, pryiniaty Dnipropetrovskoiu miskoiu radoiu XXIII sklykannia 13 cherv. 2001 r. (Charter of the local community of Dnepropetrovsk, Dnipropetrovsk City Council adopted XXIII calling Jun 13 . 2001). Mode of access : <http://dniprorada.gov.ua/statut-teritorialnoi-gromadi-mdnipropetrovska>

Бородін Євгеній Іванович – доктор історичних наук, професор, перший заступник директора Дніпропетровський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України
Адреса: 49044, м. Дніпропетровськ, вул. Гоголя, 29, ауд.209
Телефон: +38 (056) 794-57-37, E-mail: e.i.borodin@vidr.dp.ua

Borodin Yevhenii Ivanovych – doctor of historical sciences, Full Prof., first deputy of director Dnepropetrovsk regional institute of public administration, the National academy of public administration, office of the President of Ukraine
Address: 29, Gogol Str., r. 209, Dnipropetrovsk, 49044
Phone: +38 (056) 794-57-37, E-mail: e.i.borodin@vidr.dp.ua